

ZAKONODAJNI POSTOPEK

- je eden treh ključnih pravno-reguliranih postopkov v državi
- je postopek v okvirju katerega se oblikuje, dograjuje in sprejme zakon
- avtorji zakonodajnega postopka so se zgledovali po dveh tujih demokracijah (Nemčija in VB)
- zakonodajne postopek temelji na 7 načelih, ki so del slovenskega pravnega sistema:
  1. načelo javnosti: da je celoten postopek sprejemanje zakona praviloma javen, ne velja samo za plenarna zasedanja državnega zbora, ampak tudi za seje delovnih teles
  2. načelo stopnjevanja: zakonodajne postopek je organiziran kot proces, ki prehaja iz 1 faze v 2 fazo, pri tem pa je ključna značilnost, da se proces lahko premakne v naslednjo fazo, ko je prejšnji postopek zaključen
    - slovenski zakonodajni postopek ima pravno gledano 4 faze, politološko pa 6 faz: 1, 2 in 3 faza je branje in glasovanje. Obe fazi, ki se odvijata pred prvim branjem se imenujeta *predhodna obravnava in vložitev zakonskega predloga*. Vsak akt, ki bo nekoč postal zakon, mora iti skozi vse faze (z izjemo predhodne obravnave)
  3. načelo samostojnosti: to načelo zahteva, da je parlament v procesu odločanja popolnoma avtonomen in neodvisen
  4. načelo pisnosti: zahteva, da so vsi akti, ki se kakorkoli nanašajo na besedilo bodočega zakona, vedno podani v pisni obliki
  5. načelo publikacija: zahteva, da se vsak sprejet zakon objavi v uradnem glasilu
→ Uradni list
  6. načelo kolegičnosti: zahteva, da zakone vedno sprejmejo zborna telesa (telesa, ki so sestavljena iz večin posameznikov)
  7. načelo ekonomičnosti: od parlamenta terja čim manjšo porabo časa, sredstev in osebnega napora poslancev, sprejem čim boljše zakonodaje..

V **procesu sprejemanja zakona** se v različnih fazah uveljavljajo različni politični vplivi in interesi. Po poslovniku je zapisano pravilo po katerem vsak predlog zakona, ki prispe v državni zbor, postane njegova last (vsak predlog zakona se lahko spreminja samo še znotraj državnega zbora).

1. faza: predhodna obravnava:
  - fakultativna (neobvezna) faza poteka v delovnem telesu državnega zbora, predlaga jo lahko le predlagatelj zakona, o njenem razpisu pa odloča kolegij predsednika državnega zbora. Pri tej obravnavi gre za razpravo o temeljnih vprašanih in družbenih razmerij, ki bi se naj ovejala z zakonom
  - predlagatelj je dolžan za predhodno obravnavo pripraviti odraz stanja na nekam družbenem področju in predlog zakonskega urejanje tega stanja
  - cilj obravnave je usklajevanje stališč poslancev še preden predlog zakona uradno prispe v državni zbor
  - ta obravnava se ponavadi uporablja pri zakonskih predlogih, pri katerih je možno pričakovati velike razlike v stališčih, v praksi pa se uporablja pri manj kot 10% predlogih zakona
2. faza: vložitev predloga zakona
  - predlog zakona lahko v RS vložijo le 4 možni predlagatelji: 10% vloži vlada, ostali so lahko vsak poslanec, državni svet in skupina najmanj 500 volivcev
  - vsak predloga zakona mora imeti 4 obvezne sestavine: naslov, uvod, besedilo členov in obrazložitev. Predlog zakona, ki se nanaša na spremembo nekega že uveljavljenega zakona pa mora vsebovati še vsebino tistih členov, na katere se sprememba nanaša
  - postopku spreminjanja že uveljavljenih zakonov strokovno rečemo: NOVELIZACIJA (novela zakona)
  - vsak predlog zakona najprej dobi predsednik državnega zbora, ki ima 2 nalogi: ugotoviti mora, ali morda že teče postopek spreminjanja zakona z enako ali podobno vsebino – če ja, začetek novega postopka zadrži, če pa temu ni tako, pa pošlje predlog zakona vsakemu poslancu in vladi, če le ta ni predlagatelj
3. faza: prvo branje oz. prva obravnava
  - prva obravnava se opravi s posredovanjem predloga zakona vsem poslancem, razen če najmanj 10 poslancev v največ 15 dneh zahteva, da se opravi t.i. *splšna razprava* – razprava o razlogih, ki zahtevajo sprejem zakona in o načelih, ciljih in pglavitnih rešitvah tega predloga zakona. Na koncu obravnave ima državni zbor tri možnosti:
    - a. lahko se odloči, da se opravi druga obravnava ob nespremenjenem besedilu predloga zakona
    - b. lahko se odloči, da mora predlagatelj popraviti svoj predlog zakona, pri tem pa mora upoštevati stališča, ki si jih posredovali poslanci
    - c. lahko se odloči, da je predlog zakona neustrezen in zaključí z zakonodajnim postopkom

- državni zbor odloča, če je na seji prisotna večina vseh poslancev, v tem primeru rečemo, da je državni zbor SKLEPČEN – pri tem je pomembna dejanska prisotnost vseh poslancev v dvorani. Sklepčnost se ugotavlja na začetku vsake seje, po vsaki prekinitvi in pred vsakim glasovanjem. Po ugotovljeni sklepčnosti državni zbor veljavno odloča z večino opredeljenih poslancev
- najmanjše število, da se zakon sprejme je teoretično 1 (če je prisotnih 46). Glasovanje je praviloma javno, razen če zakon odloči drugače.
- pred začetkom druge obravnave mora predsednik državnega zbora določiti še t.i. matično delovno telo v katerem bo potem potekala – matično delovno telo je tisto v katerega področje dela spada predlog zakona. Če neko drugo delovno telo (zainteresirano delovno telo) ugotovi, da je glede nekega drugega predloga zakona zainteresirano podati mnenje, lahko pošlje to mnenje matičnemu delovnemu telesu → obe delovni telesi se nato medsebojno obveščata in usklajujeta

4. faza: druga obravnava

- druga obravnava se opravi v 2 delih: ½ 2. obravnave se opravi v matičnem delovnem telesu, 2/2 obravnave pa na plenarnem zasedanju
- predstavlja najbolj poglobljeno in podrobno obravnavo predloga zakona (najpomembnejše)
- državni zbor predlog zakona obravnava po členih, vsak člen posebej. Po vsakem členu posebej se matični telo opredeli in po vsakem členu posebej tudi glasuje
- dopolnitve in spremembe zakonskega besedila poslanci sprejemajo z *amandmaji* – v obliki člena podan predlog za spremembo oz. dopolnitev zakonskega besedila
- na seji matičnega delovnega telesa lahko amandmaje vlagajo poslanci, poslanske skupine, zainteresirano delovno telo in vlada, kadar ni predlagatelj. Predlagatelj zakona pa lahko vlaga samo amandmaje na že vložene amandmaje
- razprava se nato nadaljuje na seji državnega zbora, ki opravi razpravi o vloženi amandmajih in o njih tudi glasuje
- tudi na seji državnega zbora se lahko vlagajo amandmaji, predlagatelji so lahko poslanske skupine, skupine 10 poslancev in vlada, kadar sama ni predlagatelj. Amandmaji so lahko podani samo k tistim členom, h katerim so bili že prej vloženi amandmaji

5. faza: tretja obravnava

- državni zbor opravi razpravo o zakonu v celoti, o posameznih čelnih pa samo pri tistih, kjer so bili že prej vloženi amandmaji
- tudi v 3. obravnavi je možno vlagati amandmaje, vendar samo k tistim členom, ki so bili že v 2. obravnavi amandmirani. Predlagatelji so lahko vlada, poslanska skupina in predlagatelj.
- V 3. obravnavi državni zbor preuči zakon glede na njegovo konsistentnost (ali je v nasprotju sam s sabo ali drugimi zakoni) in mesta v pravnem sistemu

6. faza: glasovanje

- se opravi takoj po zaključeni tretji obravnavi
- enkratno glasovanje o predlogu zakona v celoti, ki se opravi z uporabo glasovalne naprave
- pred glasovanje ima vsak poslanec pravico obrazložiti svoj glas
- ugotovi se sklepčnost, predlog zakona je sprejet, če je število glasov za večje od števila glasov oddanih *proti*. Sprejeti zakon je potrebno še razglasiti in sicer z ukazom predsednika republike → PROMULGACIJA, nakar ga je potrebno še objaviti v uradnem glasilu – publikacija
- zakon začne veljati praviloma 8. ali 15. dan po objavi v uradnem listu

Skrajšani in nujni postopek

- skrajšani postopek lahko predlaga samo predlagatelj zakona v 2 primerih: če gre za manj zahtevno dopolnitev oz. spremembo zakona ali če gre prenehanje veljavnosti celotnega ali enega dela zakona
- o njem odloča kolegij predsednika RS
- posebnost postopka je, da ni splošne razprave, 2. in 3. obravnava pa se združita v 1. in se opravita na isti seji
- nujni postopek je možno uporabiti v 3. primerih: če gre za izredne potrebe države, če je to utemeljeno s pojavom naravnih nesreč ali če te narekujejo interesi obrambe
- o predlogu za uporabo odločajo poslanci od sprejemanju dnevnega reda, v kolikor pa predloga po nujnem postopku poslanci ne sprejmejo, se ta zakon obravnava po rednem postopku
- tudi tukaj 1. obravnava odpade, 2. in 3. se združita v 1. in se opravita na isti seji
- posebnost: amandmaje je možno vlagati tudi ustno, s tem, da jih je pred končnim odločanjem potrebno vložiti še pisno.

